

Néhány szó vallásos nevelésünkhöz

Schopenhauer ezt írja egy helyen: „Értelmünk természete szerint a fogalmaknak elvonással kell keletkezniük a szemléletekből, tehát ezeknek előbb kell megenniük amazoknál... Ezt az utat természetes nevelésnek nevezhetjük. — Viszont a mesterséges nevelésben fülbeondás, tanítás és olvasás útján tömik tele fejünket fogalmakkal, mielőtt bárminő terjedelmű ismeretségünk is lenne a szemléleti világgal. Ezekhez a fogalmakhoz a szemléleteket a tapasztalatnak kell azután utólag pótolnia. De addig ezeket hamisan alkalmazzuk, s e szerint hamisan itéljük meg, hamisan látjuk és hamisan kezeljük a dolgokat és az embereket... Innen van az, hogy ifjúkorunkban hosszas tanulás és olvasás után gyakran félig együgyűen, félig fonákul lépünk ki a világba, majd meg hol félénken, hol elbizakodottan viselkedünk benne; mert a fejünk tele van fogalmakkal, amelyeket mostmár igyekszünk alkalmazni, de majdnem mindig visszásan alkalmazzunk... A nevelők ugyanis nem az önálló megismerés, megítélés és gondolkodás képességét fejlesztik a gyermekben, hanem e helyett azon igyekeznek, hogy a fejét idegen, kész gondolatokkal tömjék meg. Hosszú tapasztalatnak kell későbbben mindezeket a fogalmak hamis alkalmazása útján keletkezett ítéleteket helyesbíteni. Ez ritkán sikerül egészen.” (Parerga u. Paralipomena, XXVIII. feje. 385. §.)

Bár a szekuláris pedagógia, az egyes szakok didaktikája és metodikája régen túllendült a mesterséges nevelés fentebb vázolt torz formáján, mégis elgondolkozató ma is ez a néhány odavetett kritikai megjegyzés nevelésünk tekintetében. Itt most vallásos nevelésünket szeretnők mérlegre tenni ezek szemszögéből. Vallásnevelésünk legnagyobb hiányosságát így foglalhatjuk össze legróvidebben: Az íráselv (sola Scriptura) tökéletesen érvényesül munkánkban, katechétikánk az Írás historikuma, dogmatikuma és liturgikai követelményei tekintetében igen erőteljesen hangsúlyozza a szemléleti alap szükségességét. Annál kevésbé domborodik ki azonban benne a reformátori teológia másik nagy gondolata, mely a kor prófétái lelkének lecsapódása: a Szentlélek belső bizonyoságtételének elve. Ezzel kapcsolatban sem az esetleg meglévő szemléleteket nem tudatosítja, nem használja fel fogalomalkotásában vallásnevelésünk, sem a nevelő élményadta szemléletei alapján alkotott fogalomrendszer kialakításával nem tudja egyengetni a később szinte szükségszerűen jelentkező élmények és szemléletek tudatosodásának útját. Így áll elő az a helyzet, hogy e „*pneumatologiai*” szempont (így nevezem a pszichologiaival szemben, a páli levelek trichotomiája alapján) elhanyagolásának következményeként sok keresztyén élet ismeretlenként találja magát szemben a Szentlélek ajándékaival, midőn ezek áldott munkája jelentkezik, nem mer megnyilatkozni mások előtt ilyen természetű élményeiről. Úgy érzi, az iskolai vallásos nevelés mérlegén ezeket csak abnormitásoknak, szektáságoknak, különködéseknek, a vallási téboly jeleinek lehet minősíteni. Így végül abba a fonák helyzetbe kerül, hogy fél attól s minden erejével elnyomja azt, aminek mindennél jobban kellene örülnie.

Két példára utalok röviden. Az egyik diák-bibliaköri munka közben vetődik elém. Konfirmált fiúk a közösség tagjai, tehát az alapvető ismereteken túl vannak, a református értelmiség várományosai. Összejöveteleink egy részében azokra a kérdésekre felelünk, amiket ők vetnek fel.

Így derül ki, hogy bűn, bűnbánat, bűnbocsánat, kegyelem, megtérés, hit: pusztaszavak nekik. A Szentlélekről pedig nyugodtan elmondhatják az efézusiak szomorú vallomását (Csel. 19:2. b). Tehát a kész fogalmi ruhákban nincs szemléleti tartalom. A meglévő szemléletek meg — ez a nagyobb baj! — meztelenül fázlódva idegenkednek az üres fogalmi ruhák közt. Pedig ezeket nekik szabták; csak az a hiba, hogy nem rájuk.

A másik: buzgó egyházi munkás, komoly hívő férfi „szektás”, „spiritizta” hírében áll. Kiderül, hogy mindez azért van, mert hiszi a Lélek kijelentését, s többek közt meggyőződéssel vallja, hogy a Szentlélek az egyes ember életében kijelenti magát, az ígértetű szavain keresztül is Isten Lelke nyilatkozik meg. Micsoda ravasz mesterkedésekhez folyamodik a Sátán, hogy letagadja Isten Lelkének nyilvánvaló műveit! Mintha nem is hitvallásunk hirdetője: praedicatio Verbi Dei est Verbum Dei.

A konfirmáltak bibliai közösségében azonnal levontuk a következtetést: szabályszerű „bibliai nyelvtanításban” kezdünk, a Szentlélekről evangélizáció-sorozatot tartottunk. De vajjon elég-e a bibliakörök esetleges jóindulatú igyekezetére, s csak erre hagynunk az ilyesmit? Nyilvánvalóan nem, ezt éppen a második példa mutatja.

Milyen feladatokat ró ez tehát vallásos nevelésünkre?

1. A keresztyén életfolytatásról, ennek pneumatikus történéseiről szóló tanításunk nem lehet élettelen, üres szavak, „vasárnapi frázisok” kenetes kongatása. A Szentlélek belső bizonyoságtételének, megvilágosító és tanító munkája körvonalainak a mi igaz bizonyoságtételünk alapján kell kibontakozniuk a ránk bízott lelkekben. Akik a lelket várják, azoknak tudniuk kell, hogy kit várnak és mit kell várniuk.

Eddigi vallásos nevelésünkben hol az álszemérem, hol a tekintélyeskedés, hol éppen hanyagságunk s egyéb — éppoly kévéssé megengedhető — okok tiltották ki ezt a nélkülözhetetlen nevelő eszközt. Innen támad ezer és ezer komoly lélekben hitünk alapvető tényei iránt gyökeres idegenkedés. Míg tisztán lélektani terminusokkal dolgozunk, intelligens keresztyének szívesen követnek bennünket. De amint kötelességszerűen rámutatunk arra, hogy e lelki ajándékok egyetlen forrása s bőkezű osztogatója a Szentlélek Isten, idegenül és gyanakodva csukódnak be. Nem a „theologia naturalis” hirhedi „Anknüpfungspunkt”-jait akarom ajánlani, hogy vallásos nevelésünknek egészen más eszközök állanak rendelkezésére. Nem vita, nem kapcsolódás, hanem: *bizonyoságtétel*.

2. Nem szeghetjük a gyermek kérdező kedvét, nem vágthatjuk el kérdezősködésének útját kenetes, semmitmondó sablonokkal komoly lelki kártétel nélkül. De nem eshetünk e nélkül a racionalizáló ellaposítás végletébe sem. Diákkorunkban bibliaköri órák hosszú során át Jézus csodatételeit boncolgattuk s igyekeztünk ésszel megfoghatókká tenni. Az egész végül is csak arra volt jó, hogy ott is ketyeket ébresszen, ahol addig nem voltak. Örömmel tapasztalom, hogy a mai ifjúságban sokkal kevesebb az ilyen „curiositas” az egzisztenciális kérdések iránt való komoly érdeklődésnél. De viszont világosan kell látnunk, hogy ha pl. Krisztusnak a tengeren való járásáról van szó, akkor a vallásoktató legvégső válasza nem a Holt-tenger vizének vegyi összetételében, vagy Krisztus különleges egyensúlyozó-képességében keresi a megoldást.

3. A reális tudományszakok tanítóinak ismerniük kell szakjuk műnyelvét, s idegen nyelvet is csak az taníthat, aki azt a nyelvet beszéli, nyelvtanában jártos. A vallásnevelés sem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy a vallásnevelésnek ne kelljen feltétlenül értenie azt a nyelvet, amelyen megnyilatkozik s amelynek beszélésére tanít. Nem lehet normális az, hogy legyenek és lehessenek vallásoktatóink, akik idegenkednek a „megtérés” szó fogalmi körétől és a keresztyén életben — hála Istennek — egyre gyakrabban hangoztatott jelentőségétől, mert nem tudják: mit jelent.

Az tagadhatatlan, hogy az ősi nyelvezetű bibliafordításokon alapuló vallásos terminológia világszerte válságban van. Az angol Christian News Letters 1942 márc. 4-i számának egy cikke (Bruder: Lebendige Gemeinden, 214. old.) a miatt aggódik, hogy a hagyományos teológiai nyelvet ma már nem érti mindenki, s új nyelv kialakulását sürgeti. Egyik gyülekezeti lapunk egy cikke (Élet és Jövő: „A viciné Bibliája”) viszont nyelvi magyarázatokkal ellátott bibliakiadást lát szükségesnek. Akár így, akár úgy: vallásnevelésünknek az adott helyzettel kell számolnia. Nem tehet mást, mint azt, hogy szemléleti alapon álló tiszta fogalomalkotás révén a konvencionális szavak mögé az igazi és helyes tartalmat igyekszik rögzíteni. Különben megint csak az lesz az eredmény, hogy lelkek sikkadnak el, lelkek, akikért Krisztus vére folyt a keresztfán!

4. Végül vallásnevelésünknek is szigorúan „tapasztalati” alapon kell felépülnie: mindenféle formában számolnia kell tanítványaink tapasztalati úton létrejött szemléleteivel, de a nevelőnek is csak arról szabad beszélnie, ami felől tapasztalati úton létrejött szemléletei vannak.

A költészetben, a fantázia világában lehet dicsőség az, hogy valaki meglepő életszerűséggel vetít elénk olyan tájakat, amelyeket sohasem látott. De a keresztyén élet a realitások hona: itt az *autopszia* elengedhetetlen feltétele annak, hogy valaki a világ tényeiről beszámolhasson. Jézus tanítói programja is ennek igen világos megfogalmazása: „Én azt beszélem, amit az én Atyámnál láttam” (Ján. 8:38). Tisztán látják az apostolok is: „Nem tehetjük, hogy amiket láttunk s hallottunk, azokat ne szóljuk” (Csel. 4:20). De csak azokat: minden más hazugság. Nincs ártalmasabb dolog, mint hazugsággal, nagyképűsködéssel palástolni a lelki autopszia hiányát. Aki ilyen hazugságban él, az elzárja maga előtt az útját, hogy könyörögjön Istennek ezért az adományáért, hiszen előbb-utóbb magával is elhiteti, hogy birtokában van. Boldogok a lelki szegények!

Hogy az alapos tudományos felkészültségre szüksége van a vallásoktatónak, az eléggé hangoztatott tény. De annál kevésbé szólunk arról, hogy ez magában a semminél is rosszabb: akadály. „Tudakozzatok az írásokat — így tanít Krisztus — mert azt hiszitek, hogy azokban van a ti örök életetek; és ezek azok, amelyek bizonyoságot tesznek rólam; és nem akartok hozzám jönni, hogy életetek legyen!” (Ján. 5:39—40.)

Krisztushoz menni: ez hiányzik sok művelt keresztyén életéből. Ezt éppen az mutatja, hogy minden írástudkozásuk ellenére is értetlenül állnak szemben a keresztyén életfolytatás alapvető tényeivel. Ritkább, kisebb jelentőségűnek vélt pneumatikus tények pedig éppen elsikkadnak előlük: s e tekintetben vallásoktatóink egy része sem kivétel. (Csak egyre utalok: teljesen tájékozatlanok legtöbbször a „nyelveken szólás” kérdésében, v. ö. I. Kor. 12:10., 14:13—33.)

Itt pedig csak bennünk lehet a hiba, s nem is tudományos képzettségünkben. Isten mindenki számára készen tartja Krisztus kérésére a Szentlelket (Ján. 14:16—17). Krisztus világosan ígéri, hogy ez a vigasztaló mindenre megtanít s eszünkbe juttatja mindazokat, amiket ő mondott nekünk (Ján. 14:26). Vajjon vettük-e ezt a Leletet? (Csel. 19:2. a.) Imádkoztunk-e érte, s imádkozunk-e érte folytonosan?

Az írások tudakozása mellett éppoly nyomtatékosan, s egyenesen — így merném mondani — olyan módszeres alaposággal — meg kell követelnünk a másik forrásból való táplálkozást is. Ez a forrás a Szentlelek. A „másik“ pedig nem „másodikat“ jelent, sem időrendre, sem fontosságra.

Legkönnyebb volna azzal a propozícióval zárunk fejtegetéseinket, ami sok egyházban elhangzott a második világháború alatt és után (különösen a francia reformátusság követeli erőlyesen a lelkész-képzés ilyen irányú reformját, még egy-

fajta „dolgozók lelkész-képzőintézetének“ szervezésével is!): csak olyanok vehessék kezükbe a gyülekezetek irányítását s ifjak vallásos nevelését, akik tapasztaltabbak, higgadtabbak, s akik felől lelki tekintetben „jó bizonyosságok“ nyerhetők.

Azonban nyilvánvaló: ez az a pont, ahol intézményes rendelkezésekkel a legkevesebbre mehetünk. Az egyén számára az út: komoly keresztyén önvizsgálat, „tragikus“ felelősség Krisztus egyháza iránt, Isten szolgálatából minden emberi szempont kizárása és rendszeres imádkozó élet. A gyülekezet pedig legyen valóban Krisztus teste, élő közösség, amely vallás-oktatóit is úgy tudja felhasználni, mint ahogyan a fő, a központi idegrendszer a test legkisebb tagját is: úgy mozgatja meg, mint a maga akaratának végrehajtóját. Itt csak a pünkösdi Lélek segít, hogy igaz legyen Krisztus szava: „...nem ti vagytok, akik szóltok, hanem a ti Atyátok Lelke az, aki szól tibenetek“ (Mt. 10:20).

Dr. Varga Zsigmond.

„Ha ti elhallgattok, a kövek fognak kiáltani!“ (V. ö. Lukács ev. 19:40).

Kautsky Károly az egyházfegyelemlről

Ez a híres, cseh-német származású szociáldemokrata tudós és író, aki ugyan a leninizmussal éles harcban állott, egyébként azonban a legmeggyőzőbb marxisták és történelmi materialisták közé tartozott. „Der Ursprung des Christentums“, c. nevezetes könyvében, bár a keresztyénség és az egyház előállítását teljesen materialista alapon igyekszik magyarázni, az egyházfegyelemlről mégis a következő nyilatkozatot teszi (14. kiadás Berlin 1926, 478. lap):

„Az egyházi kiközösítések ellen demokratikus állásponttól az esetben nem lehet semmi ellenvetést tenni, hogyha az egyház csak egy párt a többi párt között. Aki az egyház tantételeit nem hiszi és rendelkezéseinek nem akarja alávetni magát, az nem

is tartozik bele az egyházba. A demokráciának nincs oka az egyháztól türelmet követelni — de természetesen csak abban az esetben, hogyha az egyház beéri azzal, hogy egy párt legyen sok más párt között, és hogyha az állam nem fogja pártját az egyháznak vagy egyenesen nem azonosítja magát vele. A demokratikus egyházpolitikának innen kell kiindulnia, nem pedig onnan, hogy követelje hitellenek megtűrését az egyházban, ami nem egyéb, mint félálláspontra és gerinctelenség.“

Ezt jó volna megiszívelni mindazoknak, akik a mai társadalmi és politikai változásokra hivatkozással félnek az egyházfegyelem alkalmazásától, sőt még a hitvalló egyháztagság kérdésének fölvetésétől is!

IRODALOM

Vásárhelyi János: **A Jelenések könyve és a református egyház.** Kolozsvar, 1947. 32 lap. Ára 2 Ft.

„Az értelmezés feltételei“, „A könyv szerzője és tartalma“, „A könyv titka“ és „A könyv tanulságai“ fejezetekben mondja el az erdélyi református püspök e sokat vitatott, de mindig sokat mondó könyvvel kapcsolatos meglátásait. Nem szigorúan vett tudományos exegézis, hanem az igehirdető útmutatása igehirdetők számára, de ugyanakkor nagyon jó kalauz általában minden bibliaolvasó református ember számára is. Nem a tudós nagyképűségével, nem a hitetlen titokkereső kíváncsiságával, hanem a hívő alázatával írta meg könyvét Vásárhelyi János, akinek nevét és írásait Erdélyen kívül is jól ismerik. De a tudós pontossága, a lekipásztor gyakorlatiassága és a gyülekezetszerűség együtt van e könyvben, amelyet szeretettel ajánlunk mindenkinek.

Vásárhelyi János: **Erdélyi református püspökök az utolsó évszázadban.** Nagyenyed, 1946. 80 lap, ára 6 Ft.

1946 tavaszán Vásárhelyi János a kolozsvári theológusok előtt tartott előadást volt püspökelődeiről: Bodola Sámuelről, Nagy Péterről, Szász Domokosról, Dr. Bartók Györgyről, Kenessey Béláról, és Nagy Károlyról. Mindnyájunk számára az az érdekes, hogy ezeket az arcképeket többé-kevésbé mi is ismerjük, de mégis

mindnyájunk számára sok új vonást ad az a hívő történet szemlélet, ahogy Vásárhelyi János mutatja be őket és ahogy megismertet az elmúlt évszázad történetével is egyszerre. A könyvet biztatásul és erőforrással szánta szerzője az erdélyiek számára, de az ez a mi számunkra is.

„Az előadások után „Irányvonalak“ címen próbáltam megjelölni azon feladatokat, amelyeknek betöltése az utolsó évszázad püspökeinek útmutatása nyomán a mai és a következő nemzedékekre vár“ — mondja az előszó.

Akiket érdekel az egyház multja, azok nagy haszonnal olvashatják.

Kapható a Méliusz könyvkereskedésben.

HALOTTAINK

Özv. Vargha Gyuláné Szász Polyxena, a nagyemlékű Szász Károly püspök méltó leánya, a magyar evangéliumi ébredés egyik legáldottabb munkása, aki félszázadon át csaknem szakadatlanul folytatótt felejtethetetlen keresztyéni bizonygatótevéseivel és ihletett költői, műfordítói munkásságával Krisztushoz tért magyar szívek millióiba írta be kitörülhetetlenül nevét, 84 éves korában, szeptember hó 18-án Sopronban hazatért Urához. Elvesztése egész magyar református egyházunk gyászja, élete és munkássága egy-

házunk legutóbbi félszázada történelmének egyik legszebb fejezete. Valóban az áradt el egész életén — attólfogva, hogy azt az Úrnak átadta —, amit egyik legszebb műfordításában tolmácsolt Meyer Konrád Ferdinánd egyik gyönyörű verséből: „Das grosse stille Leuchten“ = „a nagy, nyugodt sugárzás“. Szép és megáldott, igazán evangéliumi családjának testvéri érzésekkel tolmácsoljuk egyházkerületünk igaz részvétét, a boldog feláradás reménysége alatt!

HÍREK

A püspök fogadó napjai és órái: kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. fél 9—12-ig.

Berekszentmária, a Diakónusképző Intézetrel kapcsolatban működő egyházkerületi missziói otthonban befejeződtek a nyári konferenciák, amelyeket az Ökumené támogatásával tartottunk. Július 15-től szeptember 15-ig két lelkési, egy nőszövetségi, egy fiúifjúsági és egy leányifjúsági, egy diakónuskonferenciát és egy továbbképzőtanfolyamot fogadott be az otthon. A két hónapból összesen 56 volt a konferenciái nap és mintegy 400 résztvevő használta fel a konferenciák által nyújtott áldott alkalmakat. A jelek szerint Berekszentmária az Egyházkerület nyugati részének missziói erőközpontja alakul ki, ahol az Egyház ébredésének munkásai igen kedvező körülmények között találkozhatnak. A Diakónusképző Intézet meghitt légköre és a diakónus-testvérek példás hűséggel teljesített szolgálata nagy mértékben előmozdította a lelki áldások közlését. A kínálkozó lehetőségekre és a fűdőtelep gyógyerejű hővizére való tekintettel a programot a jövőben az ideai próbaév tanulságai alapján ki kell bővíteni.

A Diakónusképző Intézet 1943—44-ben végzett növendékei ez év augusztus 20-án tettek képesítő vizsgát a háborús akadályok miatt. A vizsgát mind a hat jelölt sikeresen tette le: Bányi Károly (Fülöp-szállás), Haluska János (Makó), Komáromi István (Berekszentmária) és Tótor András (Mezőtúr) jelesen, Szilveszter József (Apostag) és Tamás Sándor (Budapest) jól képesítettet. Időközben egy jelölt (Néma József, Győr) meghalt, egy pedig a svájci St. Chrischona növendéke lett.

A képesítő vizsga után a munkában álló diakónusok konferenciájára 24 diakónus jött össze. A magyar református egyházban ennyi diakónus még sohasem volt együtt: a konferencia célja a belső megerősödés és a közösségi élet céljainak megbeszélése volt.

A derecskei II. sz. női bibliakör már hosszú évek óta minden hónapban megrendezte nagy sikereket melletts teastjét. Ez év őszén az első összejövetel szeptember 24-én volt. A zsűfólaság megtelt teremben a művészek mondható zene-, énekszámok és szavallatok közt Dr. Dezső László alezredes lelkész mély nyomokat hagyó beszédét mondott a „Szeretni tudó szív“ címen.

A bossey-i ökumenikus intézet jövőévi programja.

1. 1947 december 31—1948 január 4-ig ipari munkások és vezetők találkozója.

2. Január 15—március 1 hathetes tanfolyam laikusok részére. Témája: „Evangélizáció a jelenlegi szociális helyzetben.“ Vezetője: Hendrik Kramer leideni professor. E tanfolyam résztvevői számára lehetőség nyílik arra, hogy még további kéthetes tanulmányon résztvegyenek, előzetes bejelentés alapján.

3. Március 30—április 6. laikusmunkások vezetőinek találkozója. Téma:

„Milyen segítséget nyújthatnak a laikus-munkás-képzők az iparban dolgozó embereknek?”

4. Május 18—június 30. hethetes lelkészi tanfolyam. Téma: az amsterdami 1948-as világszínát tanulmányi anyag.

5. Július 3—18. kéthetes tanfolyam theologiai hallgatók részére. Témája: ugyanaz, mint az előbbi.

E tanfolyamokra a jelentkezési ívek Dr. Pap László professzornál kaphatók, Budapesten, Kálvin-tér 8. II. emelet. A kitöltött ívek ugyanide küldendőek vissza.

Használt palást és sapka eladó magas termelre. Theologiai könyvek is kaphatók. Békely Lajos lelkész, Hajdúszoboszló.

Vasárnapi iskolai tanítók figyelmébe ajánljuk az Igazság és Élet kiadásában megjelent Jézus élete című munkát, amely 126 vasárnapi iskolai tanítást tartalmaz az egész négy evangéliumot feldolgozza. A 264 oldalas könyv bolti ára 16 forint. Lelkipásztorok, vasárnapi iskolai tanítók azonban 10 forintért megkaphatják Dr. Tomay Dezső, Derecske, Bihar megye címen a pénzt előzetes beküldése mellett. Ugyanott háromszínyomásos falimondás 1 forintért kapható a pénz előzetes beküldése után. Legalább 100 példány megrendelése esetén 20% a beküldött összegből levonható.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
2263—1947. szám.

TÁRGY: Hatáskör betartása a tanügyi igazgatásnál.

KÖRLEVÉL

valamennyi közép-, középfokú és általános iskola igazgatójához.

A vallás- és közoktatásügyi minisztériumot az utóbbi időben igen sokszor olyan ügyekkel zaklatják, amelyek elintézése az alsófokú tanügyi hatóságok hatáskörébe tartozik. Ezért szigorúan be kell tartani az 1935. VI. tc. életbeléptetése tárgyában hozott 3500—1936. és 3900—1946. (Köznevelés 1946: 16. számában) VKM eln. számú rendelkezések a tanügyi hatóságok hatáskörére vonatkozó rendelkezéseit.
Debrecen, 1947 szeptember 22.

Révész Imre
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17. sz. Püspöki Hivatal) beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 50 fillér, mely a Debreceni Protestáns Lap D. 503,237. számú csekkszámán küldendő be.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2809—1947. szám.

PÁLYÁZAT.

A lemondás folytán megüresedett bojtó lelkipásztori állásra pályázatot hirdetek. A lelkipásztori állás díjlevele:

Fizetés: Évi 720 Ft készpénz az egyház pénztárából havi egyenlő részletekben, minden hónap elseji esedékességgel. — A bojtó 12. sz. tkvi betétben I. 1, 2, 3, 4, 5.

tétel alatti 43, 521, 829, 830, 1443. hrzi sz. 591 öi területű lelkészi javadalmi lakás és 29 kat. hold 1551 öi területű, továbbá ugyancsak a 12. sz. tkvi betétben IV. 1. tétel alatt 523. hrzi sz. 9 kat. hold 670 öi területű, összesen 39 kat. hold 621 öi területű földingatlan haszonélvezete. Az ingatlan után fizetendő mindennemű adót és illetéket az egyház fizeti. 60 q tűzifa, melyet az egyház a javadalmas lakására beszállítat és berakat. 16 darab nagy jószágra szóló legeltetési jog. Törvényes stóla.

Kötelelességek: Az egyházi törvények által előírt kötelelességek, szolgálatosok és munkák elvégzése.

A lelkipásztori állás a még meg nem erősített tárgyalások után kongruus lett.

Pályázati kérvények a Lap megjelenésétől számított 15 nap alatt Esperesi hivatal, Nagykereki, Bihar vm. címre küldendő a törvényben megkívánt okmányokkal felszerelve.

Debrecen, 1947 szeptember 25.

Révész Imre
püspök.

Budapest Lónyay-utca református gimnáziuma és általános iskolája pályázatot hirdet: ábrázoló mértan-mennyiségtan, magyar-angol, magyar-német, magyarul-latin, nyugdíjazástól feltételezeten ének (zene) tanári és már előzőleg hirdetett természetrajz (vegytan)-földrajzi tanszék-ekre. Határidő október 1. Személyes bemutatkozás és lelkészi ajánlólevél kívánatos.

Fábiánháza református iskolaszéke 15 napi határidővel pályázatot hirdet II. sz. tanítói(női) állásra, átváltás esetén III. sz. tanítói(női) állásra.

Furta református presbitériuma pályázatot hirdet a III. sz. férfitanítói állásra. Törvényes fizetés. Határidő 14 nap.

Füzesgyarmat református egyháza pályázatot hirdet az általános iskolájánál megüresedett IV. sz. tanítói és kántori állásra. Kántoriért külön díjazás. Bemutatkozás kívánatos. Énektanításra lesz beosztva. Továbbá lemondástól függően az I. sz. tanítói állásra és a hagymáspusztai református iskolánál miniszteri jóváhagyástól függően tanítói állásra. Határidő 21 nap. Megjelölendő, hogy melyik állásra adja be a pályázatát. Református Lelkészi Hivatal.

A kisújszállási református gimnázium fenntartótestülete pályázatot hirdet a gimnáziummal kapcsolatos általános iskolájában újonnan létesített egy természetrajz-földrajz (esetleges természetrajz-vegytan szakos előnyben) és egy ének-zene szakos, továbbá egy lemondás folytán megüresedett történelem-földrajz szakos rendes tanári gimnáziumi tanszék-ekre. Pályázhatnak középiskolai oklevéllel bíró református, illetve protestáns vallású tanárok. Szabályszerűen felszerelt kérvények 1947 november 1-ig nyújtandók be a gimnázium igazgatóságának.

Kishodos református iskolaszéke 15 napi határidővel pályázatot hirdet üresedésben levő tanítói állásra. Javadalma 15 értékegység, többi államsegély. Férfiak és nők pályázhatnak. II. tanerő állami beosztott.

Kötegyán református iskolaszéke 21 napi határidővel pályázatot hirdet az elhalálozás folytán megüresedett IV. sz. tanítói állásra. Javadaim: föld, termény, 32 értékegységben.

Nemesborsova református iskolaszéke 21 napos határidővel pályázatot hirdet előkönyörgő kántortanítói állásra. Javadalom: 8 máza búza, 10 értékegység, 10% helyi hozzájárulás, államsegély.

Cím: Mánd, u. p. Nagyszekeres. Református Lelkészi Hivatal.

A Nyíregyházi Református Tanítóképző-intézet fenntartó-testülete pályázatot hirdet egy újonnan szervezett énekzene vagy természettudomány szakos rendes tanári és egy gyakorlóiskolai tanítói állásra. Határidő október 15. Kérvények az intézet igazgatóságának küldendőek.

Szabolcsbáka református egyházközsége pályázatot hirdet az újonnan szervezett II. számú férfitanítói állásra. Fizetés 10%-os helyi hozzájárulás és állami fizetéskiegészítés. Menekültek előnyben. Ha férfi nem pályázik, nőtanítóval lesz betöltve az állás. Pályázati határidő 21 nap. Pályázati kérvények Református lelkészi hivatal címre küldendőek.

A szeghalmi református Péter András gimnázium pályázatot hirdet rajztanári állásra. Pályázhatnak protestáns középiskolai tanárok. Az állás államsegélyes. A megválasztott tanár az általános iskolai tagozatban is köteles tanítani. Pályázati határidő 15 nap.

Téglás református egyházközsége általános iskolája tanári állására a pályázatot 21 napi határidővel megújítja. Miniszteri engedélytől feltételezeten tanítóval is betölti. Pályázhatnak, férfiak nők.

Téglás református egyházközsége 21 napi határidővel, átválasztástól feltételezeten, pályázatot hirdet általános iskolája III. sz. tanítói állására. Fizetés, köteleesség törvényszerű. Természetbeni lakás nincs. Pályázhatnak férfiak, nők. Zeneértők, nyelvismerek előnyben. Önkéntes személyes bemutatkozás kívánatos.

Tépei református egyházközség tanítónői állásra 21 napi határidővel pályázatot hirdet. Természetbeni lakás, 50 százalékos helyi javadalom, államsegély.

Törökszentmiklósi református általános iskola nyelvszakos tanári állására október 15-i határidővel férfi- és nőtanárok pályázhatnak.

Vaja református Iskolaszéke az augusztusi 15-i számban megjelent pályázatot megismétli azzal, hogy nők is pályázhatnak. Álláson jelenben helyettes működik. Határidő 14 nap.

Lelkészi urak figyelmébe!

Megrongált tornyok javítását, fedését és festését anyaggal és anyag nélkül bárhol vállalom.

Hívásra leutazom.

Kathy Imre
toronybádogos
Debrecen, Miklós-u. 28.

KÖZELESEN MEGJELNIK!

NYÁRY PÁL:

SZÍVEMET HOZZÁD EMELEM!

Elmélekdekések és fohások református keresztyének számára.

III. bővített kiadás.

Előjegyezhető: a

„Méliusz”

KÖNYVKERESKEDÉS
közismert szaküzletében

DEBRECEN, PIAC-UTCA 26. SZ.

Hivatalos közlemények

1937—1947. szám.

TÁRGY: Vakok gyámolítása.

KÖRLEVÉL

a közép-, középfokú és általános iskolák igazgatóságaihoz.

A Vakokat Gyámolító Országos Egyesület azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy közép-, középfokú és általános iskoláinkban a vakok intézményei javára gyűjtést engedélyezzek. Tekintettel a folyó évi június havában tartott egyházkerületi közgyűlésünknek az iskolai gyűjtések tárgyában hozott határozatára, e kérést nem teljesíthetem. Tekintettel azonban a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület magasztos emberbaráti céljaira, felhívom közép-, középfokú és általános iskoláink igazgatóságait, hogy a gyűjtésmegváltási alaphól vagy iskolai ünnepélyek jövedelméből juttassanak a fenti egyesületnek és adományukat 24,800 sz. postatakarékpénztári csekkszámlára fizessék be.

Debrecen, 1947 szeptember 22.

2421—1947. szám.

TÁRGY: Az általános iskola tantervének alkalmazása az osztatlan és részben oszttott népiskolákban, valamint az általános iskolai fiókiskolákban.

KÖRLEVÉL

az általános és népiskolákhoz, a tantesztület minden tagjához, az esperes, lelkipásztor és iskolaszéki elnök urakhoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az általános iskola tantervének alkalmazása az osztatlan és részben oszttott népiskolákban, valamint az általános iskolai fiókiskolákban tárgyban 115,600—1947. III. fő. o. számú rendeletében megállapítja az osztatlan és részben oszttott népiskolának, valamint az általános iskolai fiókiskolának óratervét.

Ez az óraterv tantervi természetű, minthogy saját általános iskolai tantervünk nincsen, végre kell hajtani.

A tankerületi főigazgatókhoz és tanfelügyelőkhez intézett 115,600—1947. III. sz. VKM. rendeletet az alábbiakban szószentint másolatban közlöm:

I.

„1. Az általános iskola tantervének életbeléptetése tárgyában kiadott 75,000—1946. VKM sz. rendelet 2. §-a szerint az 1946—47. iskolai évtől kezdődően abban a népiskolában is, amelyben az általános iskolára való áttérésnek a 70,000—1946. VKM sz. rendeletben és mellékletében foglalt feltételei egyelőre még nem biztosíthatók, az általános iskola tanterve alapján készített tanmenet szerint kell tanítani. Ennek a tanmenetnek tartalmaznia kell az általános iskola tantervéből azt a legkevesebb tananyagot, amelyet az illető iskolában a helyi adottságok figyelembevételével el kell végezni.

Az általános iskola tantervét és óratervét az általános iskoláknak és népiskoláknak csak azokban az osztályaikban

lehet csaknem egész terjedelmében alkalmazni, amelyek teljesen oszttottak, illetőleg, amelyek osztályokban a tanítást külön-külön egy-egy nevelő láthatja el.

Az osztatlan népiskolákban és a részben oszttott népiskolákban, valamint az általános iskolák fiókiskoláiban a tanítást e rendelethez mellékelt óraterv és az alább közölt szempontok szerint kell végezni.

Az A) jelű óratervi táblázat az osztatlan népiskolák óratervét tünteti fel.

A B) jelű óratervi táblázat négyféle óratervet tartalmaz.

Az I. sz. óraterv azokban az iskolákban alkalmazható, amelyekben legalább két nevelő működik és az osztályok létszáma lehetővé teszi az I—IV. és az V—VIII. osztályok összevonását.

A III., IV. és V. számú óratervek alkalmazásához szükséges legkevesebb nevelői létszám három, négy, illetőleg hat tanerő és olyan osztálylétszám, amely mellett a feltüntetett osztályösszevonások lehetővé válnak.

A C) óratervi táblázat arra a rendkívüli esetekre ad tájékoztatást, amikor a tanuló és a nevelők létszáma miatt a B) jelű táblázaton megjelölt óratervtől el kell térni.

Abban az iskolában, ahol a tanulók, a tantermek és a nevelők száma, vagy egyéb helyi körülmények miatt a mellékelt óratervtől eltérően kell az osztályokat összevonni, illetőleg megosztani, az óratervet az itt közölt szempontokra figyelemmel kell összeállítani. Ilyen esetben az iskola igazgatója, a nevelői testülettel egyetértésben állítja össze az óratervet és jóváhagyásra a tanfelügyelőnek haladéktalanul felterjeszti.

Abban az iskolában, ahol egy tanteremben két nevelő működik, a tanítást a 60 perces órák helyett az őszi és tavaszi hónapokban 50, a téli hónapokban 40 perces órákra lehet csökkenteni.

Olyan rendkívüli esetben, amikor egy tanteremben három nevelő osztályát (osztályait) kell tanítani, az osztályok arányos foglalkoztatását a nevelők számára egy-egy tanítási nap (félnap) kihagyásával lehet biztosítani.

Az egytantermes és többtanerős iskolákban a tanítást az alsó és felső tagozatnak délelőtti, illetőleg délutáni heti felváltásával kell végezni. Minden lehető el kell követni abban a tekintetben, hogy esetleg bérelt tanterem igénybevételeivel is a nevelők külön tanteremben foglalkozzanak osztályaikkal.

II.

1. A szakrendszerű tanításra a felső tagozatban minden olyan helyen át kell térni, ahol a nevelők száma és az órarendi megosztás ezt lehetővé teszi. Az I—IV. osztályokban a szakrendszerű tanítás csak a rajz, ének és testnevelési órákon vezethető be. A szakrendszerű tanítást, a nevelési eredmény fokozása érdekében abban a legalább két nevelővel működő iskolában is be kell vezetni, ahol azt a nevelők különös képessége és tanítási hajlama vagy esetleges szakképesítése indokolja.

2. Az osztatlan és részben oszttott népiskolák, illetőleg általános iskolák fiókiskoláinak nevelői a helyi körülmények figyelembevételével az általános iskolai tanterv és e rendelethez csatolt óraterv alapján állítsák össze helyi tanmenetükben azt a tantervi anyagot, amit az ottani helyi viszonyok és iskolájuk adottságai

mellett eredményesen fel tudnak dolgozni.

Ezekben az iskolákban feltétlenül meg kell tanítani azt az ismeretanyagot, amely az általános iskola tantervében tárgyanként megállapított művelési célnak megfelelő, illetőleg, amely a további tanulmányok folytatásának elengedhetetlen feltétele.

A helyi tanmenetek összeállításában a nevelőknek azt kell irányadónak tekinteni, hogy helyesebb a tantervben és részletes útmutatásokban, valamint a tankönyvekben kijelölt továbbtanulás szempontjából fontos anyagrészek terjedelmének a szűkítése, mint ezeknek a részeknek teljes egészükben való mellőzése.

A tanmenetet minden nevelő egyelőre teljesen önállóan, saját elgondolásainak megfelelően állítja össze, gondosan mérlegelve az általános iskola tantervéből azt a művelődési anyagot, amelyet a megadott általános óratervi rendelkezésekre figyelemmel iskolájában el lehet és el kell végezni.

Tanmenetek összeállításánál figyelembe kell venni az osztatlan és részben oszttott iskoláknak a csendesfoglalkozások által nyújtott előnyét. Az anyag elmélyítését, begyakorlását, illetőleg a már megértett és elindított munka továbbfolytatását a tanítónak a csendesfoglalkozásra való gondos előkészülete útján kell biztosítani.

A nevelők a tanítási módszer tekintetében is szabadon kezdeményezhetnek abban a keretben, amely a tanterv részletes útmutatásait életbeléptető 130,000—1946. VKM számú rendeletben állapított meg.

Az összevont osztályokban bizonyos tárgyaknak egyes osztályok számára előírt tantervi anyagát A), B), illetve A), B), C) és D) évekre oszttott váltakozó tanmenet (turnus) rendszere szerint kell tanítani.

A váltakozó-rendszer szerint az óratervben megjelölt tárgyak tanításában összevont osztályokat egy osztálynak kell tekinteni, amelybe minden tanuló annyi esztendeig jár, ahány osztályt az óratervben össze kellett vonni. A tanítási anyagot a váltakozó-rendszer szerint úgy kell összeállítani, hogy a tanuló akár az A), akár a B), a C) vagy D) évvel kezdi osztályát, előbbrehaladásában nehézségen ne ütközzék és akármelyik évvel fejezi be tanulmányait, a teljes ismeretanyag birtokában legyen.

A nevelők gondosan ügyeljenek arra, hogy amennyiben a tanuló a turnus-rendszer szerinti tanításban a B), a C) vagy D) évvel kezdi az új osztályát, megfelelően hidalják át az új anyag megértéséhez szükséges előismereteket, hogy a tanuló az új ismeretek nyújtásakor a tárgyi alapfeltételek birtokában legyen. Pl. az V—VI. és VII—VIII. osztályokban a történelem B) évi anyagánál a szatmári békeig terjedő kort lényeges részeiben át kell tekinteni.

Az egyöntetű eljárás érdekében a páratlan évszámmal kezdődő iskolaévekben az A), illetve a C) évek anyagát kell tanítani. Tehát az 1947—48-as iskolai évben az A) évi anyag kerül feldolgozásra.

3. Az osztatlan és részben oszttott iskolák V—VIII. osztályaiban egyes rokontárgyakat össze kellett vonni. A tanmenetek összeállításakor ezekből a tárgyakból az ismeretanyagot arra való tekintettel kell kiszemelni, hogy a leglényegesebb, a továbbhaladás szempontjából fontos és elsősorban gyakorlati jelentőségű tantervi anyag jusson előtérbe.

Az osztatlan és részben osztott iskolák VII. és VIII. osztályában a természettant az A) évben, a vegytant pedig a B) évben kell tanítani. A tanulók elbírálásakor az óratervekben szükségszerűen összevont mindkét tárgyból külön-külön osztályzatot kell megállapítani.

4. A *vegyes iskolában* a választható gyakorlatok tanításakor a fiútanulók és leánytanulók tanítását el kell különíteni. A leánytanulóknak a háztartási gyakorlat tanítása bármelyik óraterv alkalmazása esetében kötelező.

Az I. számú óraterv szerinti tanításkor a választott gyakorlatokat az óratervekben megjelölt óraszámokat felerészben a fiútanulók, felerészben pedig a leánytanulók részére kell fordítani. Ebben az esetben az iskolában a fiú- és leánytanulóknak csak egy-egy gyakorlatot lehet tanítani.

A választott gyakorlatok tanításakor a II. és III. számú óraterv alkalmazása esetében az V–VIII. osztályokból összevont fiúcsoportot az egyik nevelő, a leánytanulók csoportját pedig a másik nevelő egyidőben tanítja. Ugyanilyen megosztás mellett kell tanítani a választható tárgyakat, illetőleg gyakorlatokat a VIII., IX. és X. számú óratervek alkalmazása esetében is.

Vegyes iskolában a *testnevelés* tanításakor a fiútanulókat és leánytanulókat el kell különíteni. Ha az iskolában két vagy több nevelő működik, a testnevelési órák egyidejű tanításával lehet biztosítani azt, hogy a leánytanulók tanítását női nevelők végezzék.

5. Az osztatlan és részben osztott népiskolákban, valamint a fiók általános iskolákban is az általános iskolák számára készült *tanterveket* kell használni. Ezekben az iskolákban az óraszámok által a szükségszerűen követelt kihagyásokkal kell a tanítási anyagot kijelölni. Ezzel az intézkedéssel juthat el az általános iskola teljes, kötelező tananyaga valamennyi tanulóhoz, és így a továbbtanulni vágyóknak módjuk van a szélesebb és mélyebb ismeretek megszerzésére.

6. Azoknak a rendkívüli nehézségeknek áthidalására, amelyek a tantervi kívánalmaknak az osztatlan iskolákban való megvalósítása elé tornyosulnak, minden lehetőséget el kell követni, hogy az osztatlan iskolák felső tagozatának tanulói, akár iskolába való rendszeres beszállítással, akár internátusokban való elhelyezéssel, más iskolában folytathassák tanulmányukat, hogy *egy nevelő négy-nél több osztállyal ne foglalkozzék*.

7. Az osztatlan és részben osztott iskolák tantervével és az útmutatásokkal, valamint annak végrehajtási módjával a pedagógiai szemináriumokon is foglalkozni kell, az ott kialakult véleményeket részleteiben is meg kell vitatni. Minden olyan törekvést (az egyes tantárgyak tanmeneti feldolgozásának elvi és gyakorlati kérdései, például a helyes tanmenetekre, csendesfoglalkozások gazdaságos felhasználására, tantervi anyag elvégzését megkönnyítő módszerek eljárások ismertetése stb.), amely az osztatlan és részben osztott iskolákban folyó munka megkönnyítését és eredményesebbé tételét hivatott elősegíteni, közvetlenül az Országos Köznevelési Tanács elnökségéhez (Budapest, V., Báthory-u. 3. sz.) kell felterjeszteni.

Budapest, 1947. évi augusztus hó 11-én

Dr. Ortutay Gyula s. k.

Felhívom osztatlan és részben osztott népiskoláink és részben osztott alsótagozatú, valamint fiók általános iskoláink iskolaszékeit, és tanítástestületeit, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az általános iskola tantervének alkalmazása az osztatlan és részben osztott népiskolában, valamint az általános iskolai fiókiskolában tárgyban 115,600—1947.

III. fő. o. szám alatt kiadott rendeletéhez alkalmazkodjanak. Felhívom egyszerűsmind a megnevezett iskolákban működő tanítóinkat és tanárainkat, hogy tanmeneteik előkészítésében az általános iskolai tanterv és Részletes Útmutatások rendelkezései és útmutatásai mellett a református vonatkozásokat, szempontokat tüntessék fel és tanításaikban is domborítsák ki. Órarendjükben az egyházi ének tanításáról külön óra beállításával gondoskodjanak.

Az osztatlan népiskola tanítójának megterhelésére tekintettel kérem azon lelkipásztor testvéreinket, akiknek egyházközsége nyolcosztályos osztatlan népiskolát tart fenn, szíveskedjenek a vallástani, legalább heti 4 óra ellátását vállalni.

Debrecen, 1947. szeptember 25.

Révész Imre
püspök.

A) Az osztatlan népiskola általános óraterve.

| Sor-szám | A tantárgy neve | Heti órák száma osztályonként | | | | | | | |
|---|--|-------------------------------|-----|------|-----|----|-----|------|-------|
| | | I. | II. | III. | IV. | V. | VI. | VII. | VIII. |
| 1. | Hit- és erkölestan | 1 | | 1 | | | 2 | | |
| 2. | Magyar nyelv, irodalom és szabad beszélgetés | 6 | 5 | 5 | 5 | 4 | | | 2 |
| 3. | Történelem | | | | | | | | 2 |
| 4. | Föld- és néprajz | | | | | 2 | 2 | | 2 |
| 5. | Az ember élete | | | | | | | | 2 |
| 6. | Természetrajz | | | | | 2 | | | |
| 7. | Természettan | | | | | | | | 3 |
| 8. | Vegytan | | | | | | | | |
| 9. | Számolás és mérés | 3 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | | 2 |
| 10. | Rajzolás | | | 1 | | | | | 1 |
| 11. | Ének | | | 1 | | | | | 1 |
| 12. | Testnevelés | | | | | 1 | | | |
| 13. | Választható tárgyak és gyakorlatok | | | | | | | | 2 |
| Egyes osztályok közvetlen elfoglaltsága hetenként összesen | | 12 | 11 | 11 | 11 | 17 | 17 | 20 | 20 |
| A nevelő elfoglaltsága hit- és erkölestan nélkül hetenként összesen | | 62 félóra | | | | | | | |

Magyar nyelvi és irodalmi órák felosztása és óraszámja az I–IV. osztályban.

| | | I. | II. | III. | IV. |
|------------|----------------------------|----|-----|------|-----|
| a) | Beszélgetés | 2 | 1 | 1 | 1 |
| b) | Olvasás | | 2 | 2 | 2 |
| c) | Írás | 4 | | | |
| d) | Fogalmazás | | 2 | 2 | 2 |
| e) | Nyelvi ismeretek | | | | |
| Összesen : | | 6 | 5 | 5 | 5 |

2686—1947. szám.

TÁRGY: Árvanap tartása.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes, lelkipásztor és vallásoktató lelkész urakhoz és valamennyi iskola igazgatóságához.

Az Országos Zsinat 1447—1938. sz. határozatával árvanap tartását rendelte el minden évben október hó első vasárnapján azzal, hogy ezen a napon minden templomban és iskolában meg kell emlékezni a segítségre szorultakról, közelebbről az árvákról s az ezek gondozásával foglalkozó Országos Református Szeretetszövetségről.

A fenti határozatra hivatkozással minden lelkipásztor urat közvetlenül felkért a Szeretetszövetség arra, hogy az árvanapon, ebben az esztendőben október 5-én, szászéki meghirdetés után, iskolai ünnepély keretében, vagy más módon megrendezett árvanap jövedelmét, valamint az aznap perselypénzt szíveskedjenek a Szeretetszövetséghez eljuttatni s erre a célra befizetési lapot is mellékelni.

Bár a múltévi árvanapok nagyon szép eredménye bizonyossá tesz bennünket arról, hogy az árvanap sikere érdekében minden lehető elkövetnek az esperes, lelkipásztor, vallásoktató-lelkész és igazgató urak, az árvanap nagy jelentőségére külön is felhívom figyelmüket, valamint arra is, hogy ezek jövedelmét a rendelkezésre bocsátott befizetési lapon mielőbb juttassák el a Szeretetszövetséghez. A Debrecenben befolyt adományok az Országos Református Szeretetszövetség Debreceni Csoportja pénztárába küldendők be.

Debrecen, 1947 szeptember 22.

2767—1947. szám.

TÁRGY: Közszolgálati alkalmazottak illetménytöbbletadója.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskoláink igazgatóságaihoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 132.534—1947. V. 1. szám alatt kelt leiratára a pénzügyminiszter úrnak a közszolgálati alkalmazottak illetménytöbbletadójával kapcsolatos 182.000—1947. P. M. VII. sz. rendeletét az érdekelt alkalmazottakkal közlöm:

„Az illetménytöbbletadóról szóló 8750—1946. M. E. számú rendelet módosítása tárgyában kiadott 3750—1947. M. E. sz. rendelet (Magyar Közlöny, 70. szám) 2. §-ának 2. bekezdésében nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem: 1. §. A közalkalmazottak szolgálati illetményei után járó illetménytöbbletadó kérdésének szabályozásáról szóló 93.700—1947. P. M. VII. számú rendelet 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép: „Az 1947. évi szeptember hó 1-től kezdődően a további rendelkezésig mentes az illetménytöbbletadó alól a 181.900—1947. P. M. VII. számú rendeletben megállapított havi 1500 Ft szolgálati illetmény.” 2. §. A közalkalmazottak szolgálati illetményei után járó illetménytöbbletadó kérdésének szabályozásáról szóló 93.700—1947. P. M. VII. számú rendelet 4. §-ának 3. és 4. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „3. Az előző bekezdésekben részletesen felsorolt szolgálati illetményeken felül, mint meghatározott szolgálati kiadással egybekötött illetmény, nem tartozik illetménytöbbletadó alá a IV. és V. fizetési osztályokba tartozó személyeknél havi 1500 forint, a VI—VIII.

fizetési osztályokba tartozó személyeknél havi 1200 forint, a IX—XV. fizetési osztályokba tartozó személyeknél havi 1050 forint szolgálati illetmény, illetőleg mellékjándóság. 3. §. Jelen rendelet 1947. évi szeptember hó 1-től kezdve lép hatályba.”

Debrecen, 1947 szeptember 22.

KÖRLEVÉL

valamennyi kebelbeli lelkipásztorhoz, presbiteriumhoz, gyülekezethez a szupplikáció ügyében.

A debreceni ősi Kollégium szegény diákjainak segélyezése céljából ezidén is megtartjuk a szupplikálást. Az alábbi tervezet szerint szétmennek egyházkerületünk minden részébe a Kollégium kérészavú követői, diákok és tanárok, hogy a gyülekezetek önkéntes áldozatából ebben az évben is lehetővé tegyék minél több szegény tanulóknak a Kollégiumban való lakozást és szellemi adományaiban való részesedést.

Felkérjük egyházunk minden hű tagját, hogy tehetségéhez képest nyújtson valamit abból, amit Isten adott e szűkös esztendőben, a tanulni vágyó, de támogatás nélkül tanulni képtelen debreceni főiskolai diákoknak. Felkérjük lelkipásztor-, tanító- és presbiter-testvéreinket, a református nőegyletek vezetőségét és tagjait, fogadják szívesen a küldötteket, támogassák nehéz feladatukban, igyekezzenek megértetni minden egyházzal, hogy mit jelent nekünk, reformátusoknak a debreceni Kollégium, s mennyire életfeladata ennek a szegény diákok gyámolítása, amire csak abban a mértékben lesz képes ez évben is, amennyire a buzgó és áldozatkész lelkek képessé teszik adományaikkal.

Két előző év tapasztalatain okulva most azáltal igyekszünk minden legkisebb adomány beszállítását biztosítani, hogy amerikai magyar és nem magyar protestánsok adakozásából egy teherautót vásároltunk a szupplikálás céljaira. Ezzel lehetővé vált, hogy az alább közölt terv szerint az egyházkerület igen sok egyházközségét felkeressék a szupplikáló diákok. Október és november minden vasárnapját és azt megelőző két napot felhasználunk a szupplikálásra. Az útiterve úgy van összeállítva, hogy egy-egy csoport három vagy négy kisebb rajtát a hét péntekjén kiviszi a teherautó a megjelölt községbe. Ott még aznap este előadást tartanak, vagy vallásos estélyt rendeznek, másnap délelőtt pedig házról-házra járva össze gyűjtik a felajánlott természetbeni vagy pénzádományokat. Másnap a következő községbe mennek át, estére ott tartanak előadást, s harmadnap délelőttjén ott gyűjtenek, délután pedig átmennek a harmadik gyülekezetbe. Hétfőn aztán a teherautó visszahozza őket az egybegyűjtött adományokkal együtt. Minthogy ilyen elgondolás mellett egy-egy útra csak egyszer mehetnek el a diákok, nagyon nehéz, sőt lehetetlen az így összeállított tervet az egyéni kívánságok vagy bármily tiszteletreméltó helyi okok miatt változtatni. Hiszen egy községért szinte az összes itt szereplő gyülekezetben való gyűjtés tervét, időpontját és rendjét meg kellene változtatni. Ez pedig teljesen lehetetlen. Levelezéssel sem tudnánk már ezt elintézni, mert végre is 9—12 község között mindíg akadhat, amelyik a kitűzött nap helyett másikat szeretne. Ezért főként arra kérjük mindazokat, akik a szupplikálás sikerét előmozdíthatják, szíveskedjenek ezt az előirányzatot tudomásul venni, és a jelzett napokra előkészítve a gyülekezetet: diákjainkat, akik mindenütt tanári vezetéssel fognak megjelenni, szívesen fogadni.

Köztudomásra hozzuk azt is, hogy csak a Kollégium pecsétjével ellátott igazolvány felmutatása után jogosultak a szétküldött csoportok munkájukat megkezdeni, s nagyon kérünk mindenkit, se most, se máskor ne fogadja el a debreceni református Kollégium részére szánt gyűjtésnek az olyan vállalkozást, amelyik nem tudja felmutatni a Kollégium igazolását, igazgatójának aláírásával és a Kollégium pecsétjével együtt. Ezen az egyszerű gyűjtésen kívül a Kollégium ebben az iskolai évben más alkalommal nem fog gyűjtést rendezni ugyanazon a helyen, azért minden ilyen kísérlet félrevezetésen alapszik.

A vasárnapi istentiszteleten — kívánságra — a szupplikáló tanárok vagy hit-tanhallgatók szolgálhatnak, kérjük e vasárnap perselypénzt is a Kollégium szegény diákjai részére átengedni. Ezen az általános tájékoztatón kívül minden érdekelt gyülekezethez küldeni fogunk jelentkező-lapot, s erre válaszolva kinek-kinek módja lesz kifejezni a helyi kívánságokat, amelyeket lehetőségig teljesíteni fogunk. Csak azt kérem a lelkipásztoroktól, hogy a feltétlenül szükséges levelezést idejekorán szíveskedjenek elintézni, nehogy késedelemből valami zavar keletkezzék.

A szupplikáló csoportok beosztása és látogatás ideje a következő:

I. csoport. Október 3. 4. 5-én; a) alcsoport vezetőtanára: Dr. Csorba András gimn. tanár. Nyírmihálydi, Nyíradony, Szakoly (fenti napok ebben a sorrendben vonatkoznak a gyülekezetekre, tehát pl. Szakoly 5-én következik stb.); b) alcsoport: Encsencs, Piricse, Nyírgelse. Vezető: Hadas Balázs tanítóképzőintézeti tanár; c) alcsoport: Nyírbogát, Nyírgyulaj, Nyírbátor. Vezető: D. Dr. Nagy Sándor gimn. tanár.

II csoport. Október 10. 11 és 12-én; a) alcsoport: Nagydobos, Szamosszeg. Vezető: Jodál Károly gimn. tanár; b) alcsoport: Vitka, Olesvaapáti, Olesva. Vezető: Dr. Szűcs Lajos gimn. tanár; c) alcsoport: Rohod, Vaja, Nyírmada. Vezető: D. Dr. Illyés Endre lelkész-képzőintézeti tanár.

III csoport. Október 17. 18 és 19-én; a) alcsoport: Tiszakanyár, Szaboics-Veresmart, Dombrád. Vezető: Dr. Tóth Béla gimn. h. igazgató; b) alcsoport: Beszterec, Kék, Nagyhalász. Vezető: Dr. Nagy János gimn. tanár; c) alcsoport: Paszab, Tiszabercel, Gáva-Vencsellő (utolsó kettő 19-én). Vezető: Török Tibor tanítóképzőintézeti tanár; d) alcsoport: Kótaj, Buj, Ibrány. Vezető: B. Szűcs Ferenc tanítóképzőintézeti tanár.

IV csoport. Október 24. 25 és 26-án; a) alcsoport: Kántorjánosi, Hodász, Nyírmeggyes. Vezető: Osváth István tanítóképzőintézeti tanár; b) alcsoport: Gebe, Fábánháza, Nagycsed. Vezető: Török Tibor tanítóképzőintézeti tanár; c) alcsoport: Géberjén, Kocsord—Győrtelek (együtt 25-én), Mátészalka. Vezető: Dr. Szeremley József gimn. tanár; d) alcsoport: Szamoskér, Matóles, Tunyog. Vezető: Dr. Pákozdy László egyetemi és lelkész-képzőintézeti tanár.

V csoport. Október 31, november 1 és 2-án; a) alcsoport: Kómoró, Penyige, Fehérgyarmat. Vezető: Dr. Nagy János gimn. tanár; b) alcsoport: Kőlcse, Sonkád Tiszabecs. Vezető: D. Dr. Illyés Endre lelkész-képzőintézeti tanár; c) alcsoport: Nábrád, Kéremjén, Panyola. Vezető: Török Tibor tanítóképzőintézeti tanár; d) alcsoport: Szamosújlak Gyügye, Cégénydányád. Vezető: Dr. Nábrádi Mihály gimn. tanár.

VI csoport. November 7, 8, 9-én; a) alcsoport: Szerep, Sárrétudvari, Báránd. Vezető: Zsigó Károly tanítóképzőintézeti tanár; b) alcsoport: Bihartorda, Nagyrábé, Biharnagybajom. Vezető:

Dr. Szabó László tanítóképzőintézet tanár; c) als csoport: Körösladány, Szeghalom, Füzesgyarmat. Vezető: Szűcs János tanítóképzőintézet tanár; d) als csoport: Köröstarcsa, Mezőberény, Békés. Vezető: Dr. Pákozdy László egyetemi és lelkész képzőintézet tanár.

VII. csoport. November 14, 15 és 16-án: a) als csoport: Zsáka, Furta, Komádi. Vezető: D. Dr. Ilyés Endre lelkész képzőintézet tanár; b) als csoport: Geszt, Zsádány, Biharugra. Vezető: Török Tibor tanítóképzőintézet tanár; c) als csoport: Sarkadkeresztúr, Mezőgyán, Sarkad. Vezető: B. Szűcs Ferenc tanítóképzőintézet tanár; d) als csoport: Körösszegapáti, Berekböszörmény, Mezösas. Vezető: Dr. Papp László gimn. tanár.

VIII. csoport. November 21, 22 és 23-án: a) als csoport: Tivadar, Nagyar, Kistar. Vezető: Dr. Szabó László tanítóképzőintézet tanár; b) als csoport: Hete, Gulács, Tarpa. Vezető: D. Dr. Farkas Ignác gimn. tanár; c) als csoport: Beregsurány, Márókpapi, Csaroda. Vezető: Somorjai László tanítóképzőintézet tanár; d) als csoport: Beregdaróc, Vámosotya—Gelénés (együtt 22-én), Barabás. Vezető: Horsai Ede kollégiumi szénior.

IX. csoport. November 28, 29, 30-án: a) als csoport: Fülöpös, Fülöpös, Szatmárköri. Vezető: D. Dr. Farkas Ignác gimn. tanár; b) als csoport: Szamosalyi, Tyukod, Poresalma. Vezető: Dr. Varga Zsigmond gimn. tanár; c) als csoport: Ura, Csengerújfalú, Csenger. Vezető: Dr. Pető József gimn. tanár; d) als csoport: Komlódtótfalu, Szamosangyalos, Rápoll. Vezető: Somorjai László tanítóképzőintézet tanár.

X. csoport. December 5, 6 és 7-én: a) als csoport: Hajdúbagos, Sáránd, Mikepércs. Vezető: Horsai Ede kollégiumi szénior; b) als csoport: Konyár, Tépe, Derecske. Vezető: D. Dr. Ilyés Endre lelkész képzőintézet tanár és Dr. Nagy János gimn. tanár; c) als csoport: Berettyószentmárton, Szentpéterszeg, Berettyóújfalú. Vezető: D. Dr. Kiss Tihamér tanítóképzőintézet igazgató; d) als csoport: Váncsod, Gáborján, Bojt. Vezető: Hadas Balázs tanítóképzőintézet tanár.

Mindezeket hadd tegyem valamennyi lelképásztorunk, presbiteriumunk és gyülekezetünk lelkére ugyanazzal a súlyal, amellyel az én lelkemet szorongatják. *Debreceni Kollégium nélkül nincs tiszántúli egyházkerület, de nincs magyar református egyház sem.* A Kollégium pedig nem a falak, a mult, a hagyomány, az intézmények, a szervezet konkrét mai adottsága pusztán: a Kollégium az a lélek, amely benne munkában van és általa formálódik, az a szabad, erős és az örökkévalóságban horgonyzó magyar lelkiség és magyar jellem, amelyet az örökkévaló Isten használt fel a multban és használni akar még inkább a közeli és a távoli jövőben, hogy magyar népet a végromlástól megmentse és Szent Fia királyságává tegye. Ezt a felelősséget érzi át Krisztus minden tiszántúli magyarja s akkor nem kell aggódnunk Kollégiumunk holnapja és holnaputánja felől.

Debrecen, 1947 szept. 23.

1675—1947. szám.

TÁRGY: Gyermeklélektani társaság alakulása.

KÖRLEVÉL

a közép- középfokú és általános iskolák igazgatóságaihoz.

Értesítem közép-, középfokú és általános iskoláink igazgatóságait, hogy Debrecenben gyermeklélektani társaság alakult. A társaság a Magyar Pszichológiai Társaságnak egyik vidéki köre.

A debreceni gyermeklélektani társaság célja:

1. A tudomány szempontjából: a gyermeki lélek veleszületett és szerzett lelki képességeinek, fejlődési sajátosságának feltárása, lelkitevékenységei jellemzése s ezáltal a gyermeklélektudomány művelése, gazdagítása.

2. A magyar tudomány szempontjából: Tiszántúli népe gyermekeinek sajátos lelki jellegzetességei kutatása és feltárása.

3. A gyakorlati élet és az általános kultúra szolgálata szempontjából: a debreceni tankerület területén általában a nevelők és a gyermeki lélek iránt érdeklődők, de különösképpen a tudományos kutatómunkát végző lélekbúvárok, valamint a gyermeki lélek iránt különösképpen érdeklődő hivatásos nevelők: a tanítók és tanárok munkaközössége megteremtése, hogy a gyermekkel való nevelői érintkezésükben, módszeres eljárásukban, a gyermekek megítélésében mind a külföldi, mind a belföldi gyermeklélektani irodalom ismerete, mind pedig saját megfigyeléseik kísérleteik és vizsgálódásaik felhasználásával járhasanak el.

A debreceni gyermeklélektani társaság tagsági díja évi 5 Ft. A tagok e tagdíj fejében ingyen kapják a debreceni állami gyermeklélektani állomás évkönyvét, díjkötelezettség nélkül látogathatják előadásait és esetleges tanfolyamait, 20 forint helyett 10 forintért fizethetnek elő a Magyar Pszichológiai Szemle tudományos lélektani folyóiratra.

A debreceni gyermeklélektani társaságra felhívom közép- és középfokú iskoláink, általános iskoláink igazgatóságainak és tantestületeinek figyelmét.

Debrecen, 1947 szeptember 23.

2625—1947. szám.

TÁRGY: A „Rádióiskola” című füzet ismertetése a tanulókkal.

KÖRLEVÉL

a közép-, középfokú és általános iskolák igazgatóságaihoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 127,507—1947. III. 1. szám alatt valamennyi tankerületi főigazgató és tanfelügyelőhöz intézett alábbi rendelkezését tájékoztatásul közlöm:

„A Rádióiskola 1947 szeptember—december havi tanrendjét valamennyi iskolának megküldtem. Ezzel kapcsolatban a következőket rendelem el:

1. A Rádióiskola tanrendjét behatóan ismertetni kell a tanulókkal. Legalább az előadások időpontját feltüntetve mellékletet a hirdető táblára ki kell függeszteni.

2. A tanárok és tanítók hívják fel a tanulók figyelmét a Rádióiskola pályázataira. Buzdítsák őket a részvételre. Segítsék elő a pályázatok sikerét.

3. A tanárok és tanítók beszéljék meg a tanulókkal a Rádióiskola előadásait, az így nyert tapasztalatokkal és kívánságokkal forduljanak a Rádióiskolához. (Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 3.)

Hívja fel főigazgató (tanfelügyelő) úr az igazgatók figyelmét arra, hogy igyekezzenek iskolájuk számára ünnepélyes bevételéből, diákkaptár, vagy más úton rádiót beszerezni; addig is keresse meg a tantestület azokat a módokat, melyek a tanulók részére a rádióiskola műsorának hallgatását lehetővé teszik. (Pl. kisebb csoportok hallgatnák ezt egyik osztálytársuknál stb.)”

Debrecen, 1947 szeptember 22.

2619—1947. szám.

TÁRGY: Vallásoktató lelkészek fizetési osztályba sorolása.

KÖRLEVÉL

Tudomásulvétel céljából szó szerinti szövegben közlöm a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 116,262—1947. II. fő. sz. a. kelt rendeletét:

„Tisztelettel értesítem, hogy a pénzügyminiszter úrnak 24,145—1947. II. sz. átirata értelmében a 4080—1947. M. E. számú rendeletben foglaltak az önálló hitoktatókra is alkalmazhatók.

E szerint a főiskolai képesítésű önálló hitoktatók a 4080—1947. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglaltak alapján a IX. fizetési osztály 2. fokozatában, a nem főiskolai képesítésű hitoktatók pedig ugyanezen rendelet 3. §-ában foglaltak alapján a X. fizetési osztály 1. fokozatában kezdik szolgálatukat.

Megjegyzem azonban, hogy a hivatkozott rendelet államháztartási okokból egyelőre csak azokra az önálló hitoktatókra hajtandó végre, akik a rendelet hatálybalépésekor a X. vagy a IX. fizetési osztályba tartoztak.

A 4080—1947. M. E. számú rendelet alapján történt besorolás és az új besorolás következtében járó esélyes magasabb illetmény, illetve illetménykülönbözet kiutalása iránt már korábban intézkedtem.”

Debrecen, 1947 szeptember 27.

Révész Imre
püspök.